

Film Boża Podszewka II

Film przedstawia dalsze losy bohaterów powieści Teresy Lubkiewicz-Urbanowicz „Boża podszewka” oraz nakręconego na jej podstawie serialu. W rolach głównych znakomita Kinga Preis jako Maryśka i Karolina Gruszka jako jej córka Gienusia. Schorowana Maryśka, zdana na łaskę braci, byłej służby i sowieckiej medycyny, żyje nadzieją wyjazdu do Polski, do córki. Gienusia tymczasem, zajęta budowaniem nowego życia i pierwszymi miłościami, powoli zapomina o matce...

W debiutanckiej powieści autorka żywo i barwnie odmalowała zapamiętane z dzieciństwa obrazy Wileńszczyzny z początków wieku, magiczno-mistycznej krainy podupadłych dworców, zubożałych, schłopiałych szlachciców i ich mieszczańskich krewnych, wiejskich parobków i folwarcznych dziewczek. A także wszelkiej maści odmieńców i tych z pozoru normalnych, lecz „inaczej urodzonych” jak główna bohaterka - a przez to odrzucanych, ośmieszanych, niekochanych.

Akcja pierwszej części serialu obejmowała lata 1900-1944: od narodzin Marysi, najmłodszego dziecka Marii i Andrzeja Jurewiczów, aż do czasów, kiedy to z Wileńszczyzny wysiedlano ostatnich Polaków.

Akcja drugiej części rozpoczyna się w 1945 roku. Siostra Maryśki Józia razem z Gienią, córką Maryśki, wyjeżdża z zajętych przez Sowietów Juryszek na Dolny Śląsk. Maryśka, której nie udało się zdobyć potrzebnych do wyjazdu dokumentów, zostaje z bratem i jego rodziną w Juryszkach. Życie tam jest coraz trudniejsze - dwór jest zniszczony, majątek rozgrabiony. Maryśka usilnie stara się o pozwolenie na wyjazd. Po trzech latach, w roku 1948, jedzie wreszcie do Polski.

Serial obyczajowy, 16 odc., Polska 2005

Scenariusz: Izabela Cywińska na podstawie powieści Teresy Lubkiewicz-Urbanowicz

Reżyseria: Izabela Cywińska

Wykonawcy: Kinga Preis, Hanna Śleszyńska, Karolina Gruszka, Katarzyna Herman, Danuta Stenka, Andrzej Grabowski, Adam Ferency i inni

Przygotowania do filmu.

Dla potrzeb realizacji filmu „Boża Podszewka II” Polskie Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Warszawie wypożycza kompletny skład towarowy. Jak informują na stronie internetowej przedstawiciele Stowarzyszenia cyt. *„udostępniłszy kompletny skład towarowy, złożony z dziesięciu dwuosioowych wagonów krytych. Zdjęcia z wykorzystaniem naszych pojazdów wykonywano na stacjach w Sierpcu i w Szczutowie przez niemal dwa tygodnie. W wagonach ustawiono wiele elementów scenografii: meble, dawne przedmioty codziennego użytku, kufry i tobołki. Nie zabrakło nawet zabytkowego warsztatu tkackiego.*

W niektórych wagonach zainstalowano przegrody dla zwierząt gospodarskich. A wszystko to dlatego, że sceny filmu przedstawiały tuż powojenny transport repatriantów z Kresów.

Sierpc i Szczutowo grały rolę docelowych stacji na Ziemiach Odzyskanych i tam wykonywano szereg ujęć poszczególnych elementów pociągu, w razie potrzeby wprawianego w ruch lokomotywą spalinową. Ale pojawił się także parowóz¹.

¹ Informację pozyskano ze strony <http://www.psmk.org.pl/boza-podszewka-ii/>

Do zdjęć plenerowych, wykonywanych na odcinku Sierpc – Rypin zaangażowano czynną PKP-owską Tr5 – 65, bardzo dobrze pasującą wyglądem (a także – co nieczęsto się zdarza nie tylko w krajowym kinie – wiernie odpowiadającą realiom fabuły) do PSMK-owskich archaicznych „pudełek”. W filmie – zgodnie

z danymi historycznymi pierwszych lat po wyzwoleniu – wykorzystano skład bardzo zróżnicowany, niemal „zbieraninę” wagonów. W zestawie znalazły się pojazdy rosyjskie, węgierskie i niemieckie, niektóre modą tamtych czasów wyposażone w wysokie budki hamulcowe. Pociąg PSMK, prowadzony parowozem PKP przedstawiał się nadzwyczaj „rasowo” i okazale.

Wybrane do serialu wagony, z racji planowanego dłuższego przebiegu przeszły w Skierniewicach rutynowy już przegląd łożysk ślizgowych. Przegląd nie wykazał żadnych usterek – maźnice są szczelne, nie przepuszczają oleju na zewnątrz a do środka wody i zanieczyszczeń. Po

Przebiegu przejeżdżały w Skierniewicach rutynowy już przegląd łożysk ślizgowych. Przegląd nie wykazał żadnych usterek – maźnice są szczelne, nie przepuszczają oleju na zewnątrz a do środka wody i zanieczyszczeń. Po przeglądzie wagony przedstawiono do komisyjnych oględzin rewidentom PKP, którzy przyjęli wagony bez zastrzeżeń. Przy okazji wykonywania potrzebnych dekoracji udało się wykonać komplet nowych drzwi budki hamulcowej wagonu „G10”. Dzięki uprzejmości „filmowej” stolarni drzwi wykonano nie „dekoracyjnie” a użytkowo, ściśle według przedstawionej przez nas oryginalnej

dokumentacji. Dostarczone do Skierniewic drzwi dopasowano, zaimpregnowano pokostem oraz po zaopatrzeniu w okucia zamontowano w budce. Podczas montażu okazało się, że dębowa konstrukcja budki jest zachowana w stanie zadowalający a wymiany wymaga jedynie część szalówki ścianek i dachu budki.

Realizacja filmu **Boża Podszewka II**

Zgodnie ze scenariuszem filmu jest rok 1945 - wczesna jesień, miejscowość Orany. Tu rozpoczyna się długa podróż wysiedlonych z Litwy Polaków. W zatłoczonych wagonach kolejowych jadą : 16-letnia Gienia, jej ciotka Józia i ukochana krowa Bukietka. (...) ².

Podobnie jak scenariusz pierwszego odcinka, w drugiej połowie września 2004 roku w okolicach Szczutowa i Sierpca przystąpiono do realizacji odcinków popularnego później serialu telewizyjnego „Boża podszewka”. Reżyser Izabela dziękując władzom i mieszkańcom gminy Szczutowo za gościnne przyjęcie Cywińska wpisała się do kroniki.

Główne zdjęcia, dotyczące scen kolejowych, kręcono w nieczynnym budynku stacji PKP w Szczutowie ³.

² Komentarz do pierwszego odcinka Bożej Podszewki II, wpis pochodzi ze strony: <http://vod.tvp.pl/51575/odcinek-1>

³ Służąc wspólnocie, 20 lat odrodzonego samorządu Gminy Szczutowo 1990 -2100, Wyd. Atu Press sp. z o.o., s. 18.

Kadry z filmu *Boża Podszewka II* - Szczutowo, druga połowa września 2004 roku.

Po II Wojnie Światowej w wyniku porozumień jałtańskich utworzono nowe granice Rzeczypospolitej Polskiej. W wyniku odebrania terenów II Rzeczypospolitej tzw. Kresów Wschodnich i przyłączenia ich do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich przy jednoczesnym przesunięciu granicy Rzeczypospolitej Polskiej na zachód, następuje fala przymusowych wysiedleń narodu polskiego często zamieszkującego tamte tereny od kilku pokoleń.

Pierwszy odcinek filmu „Boża podszewka II” rozpoczyna się od scen ze stacji Orany, której rolę gra stacja w Szczutowie. Jest wczesna jesień 1945 roku. Stąd rozpoczyna się długa podróż wysiedlonych z Litwy Polaków przepelnionymi wagonami towarowymi wraz z całym dobytkiem i inwentarzem.

Pierwsze trzy minuty pierwszego odcinka filmu przedstawiają moment wyjazdu z Litwy na zachód, na tzw. „ziemie odzyskane”. Poniżej kilka kadrów z filmu.

Wśród osób grających epizodyczne role są mieszkańcy Gminy Szczutowo. Na zdjęciu w mundurze pracownika kolei Jan Lazarowski zam. Jeleniec gm. Szczutowo

Odcinek pierwszy „Bożej podszewki II” można obejrzeć na stronie:

<http://vod.tvp.pl/51575/odcinek-1>

Ujęcia filmu kręcone na nieistniejącej już rampie rozładunkowej stacji kolejowej w Szczutowie

Kadr z pierwszego odcinka (17 minuta) przedstawia krajobrazy przesuwane za oknem podróżujących repatriantów. W kadrze miejscowość Jeleniec (sołectwo Grabal) gm. Szczutowo. Ujęcia kręcono prawdopodobnie na wysokości przejazdu kolejowego na drodze łączącej Ośrodek wypoczynkowy nad jeziorem Urszulewskim w Szczutowie z drogą powiatową Szczutowo – Czumsk.

Odcinek Drugi (5 minuta) Transport przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Na słowa „...ludzie to już Polska, wysiadajcie” następuje masowe poruszenie wśród repatriantów, powszechna radość, łzy wzruszenia. Scena przedstawia repatriantów, którzy witają ziemię Polską słowami pieśni patriotycznej

„Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki
Otaczał blaskiem potęgi i chwały,
Coś ją osłaniał tarczą swej opieki
Od nieszczęść, które przygnębić ją miały!
Przed Twe ołtarze zanosim błaganie:
Ojczyznę wolną pobłogosław Panie!”

W kadrze uwieczniono twarze kilku osób – mieszkańców Gminy Szczutowo. Odcinek można obejrzeć pod adresem:

<http://vod.tvp.pl/47557/odcinek-2>

Transport repatriantów dociera do stacji docelowej. Tym razem (27-31 minuta drugiego odcinka) stacja w Szczutowie gra rolę boczniczy dworca kolejowego w Borowie Śląskim. Na uwiecznionych w kadrze filmowym scenach trwa rozładunek sprzętu i inwentarza z transportu kolejowego.

W plenerach nieczynnej stacji PKP w Szczutowie kręcono zdjęcia do znanego serialu „Boża podszewka” w reżyserii Izabeli Cywińskiej

Stacja w Szczutowie znów tętni życiem⁴.

Opracował

Dariusz Lazarowski

⁴ Służąc wspólnocie, 20 lat odrodzonego samorządu Gminy Szczutowo 1990 -2100, Wyd. Atu Press sp. z o.o., s. 18.